

Popularnonaukowy opis badań naukowych planowanych przez wnioskodawcę podczas stażu podoktorskiego

Cel planowanych badań

Celem planowanych badań jest zidentyfikowanie i przedstawienie modelu rozwoju przestrzennego uzdrowisk na obszarze Beskidów Wschodnich we współczesnych granicach Ukrainy. Podstawą będzie analiza procesów, mechanizmów i czynników kształtujących ten rozwój. U podstaw tego zjawiska leży rozwijająca się od ponad 100 lat funkcja uzdrowska szeregu miejscowości na obszarze cechującym się zmienną i niejednorodną przynależnością polityczną. Realizacja sformułowanego powyżej celu badań wymaga udzielenia naukowo udokumentowanej odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- (1) jakie elementy środowiska geograficznego miały wpływ na rozwój uzdrowisk?
- (2) jakie podstawowe czynniki społeczno-ekonomiczne miały wpływ na formowanie się uzdrowisk i ich podstawowych elementów układu przestrzennego?
- (3) czy można wydzielić etapy w kształtowaniu się założeń uzdrowskich?
- (4) jaki wpływ na rozwój przestrzenny uzdrowisk miała zmienność przynależności państwowej?
- (5) jakie są podobieństwa i różnice w rozwoju przestrzennym w stosunku do innych uzdrowisk na obszarach górskich Europy?

Planowana badania

Dla opracowania podjętego tematu w latach 2016-2019 planuje się przeprowadzić badania kameralne i terenowe. Postępowanie badawcze obejmie interdyscyplinarne badania terenowe na obszarze ukraińskich Beskidów Wschodnich, które mają na celu:

- sporządzenie inwentaryzacji urbanistycznej połączonej z wykonaniem dokumentacji fotograficznej obejmującej 23 uzdrowiska;
- wykonanie kwerendy biblioteczno-archiwalnej w instytucjach Ukrainy, Polski, Włoch i Austrii;
- przeprowadzenie wywiadów otwartych i swobodnych z przedstawicielami środowisk naukowych, pracownikami służb przyrodniczych obszarów chronionych, administracji i samorządu lokalnego.

Dalszym krokiem będą prace studialne typu *desk research*, na które będzie składać się analiza zebranego materiału archiwalnego i literatury przedmiotu, a także analiza materiału kartograficznego.

Powody podjęcia tematyki badawczej

Tematyka modelowego ujęcia przemian przestrzennych uzdrowisk w Beskidach Wschodnich stanowi współcześnie wyraźną „białą kartę” w studiach nad rozwojem przestrzennym tych miejscowości na górskich terenach Europy. Planowane badania zweryfikują obecny stan wiedzy na temat czynników, kierunków i konsekwencji rozwoju przestrzennego uzdrowisk w obszarach górskich. Szczególną wartością wybranego do badań terenu jest częsta zmienność jego przynależności politycznej, co wyróżnia go na tle innych obszarów górskich Europy.

Wybór planowanej do realizacji tematyki badań naukowych uzasadniony był również ambicją wnioskodawcy, aby uchronić od zapomnienia oraz przywrócić naukowej dyskusji w szeregu dyscyplin naukowych obszar Beskidów Wschodnich, będących obszarem intensywnych badań polskich naukowców do 1939 r.

Na dodatek przeprowadzone dotychczas studia terenowe pozwoliły na zidentyfikowanie kierunków przekształceń historycznych układów architektoniczno-urbanistycznych. Zdiagnozowano niepokojące działania obejmujące dewastację, brak konserwacji, przebudowę i zniekształcenie przestrzeni publicznych i obiektów o funkcji turystycznej. W ocenie Wnioskodawcy przeprowadzone dotychczas badania terenowe potwierdzają zasadność i ważkość podjętej we wniosku problematyki.